

Rzeczywistość wiary w traktacie *De fide* i epistolografii św. Ambrożego. Streszczenie

W I rozdziale zatytułowanym *Historia epistolografii i pojęcia wiary*, zostało przedstawione w jaki sposób na przestrzeni wieków kształtowała się forma listu oraz co mówią na temat wiary wybrani ojcowie Kościoła. Człowiek tym czym posługuje się na co dzień do zwykłego funkcjonowania, jak na przykład pisanie listu, może również wykorzystać do głoszenia Ewangelii. Czynili tak apostołowie, ich następcy, apologety i biskupi, tak samo uczynił św. Ambroży, wykorzystując formę listu do działalności duszpasterskiej, w której upominał, karmił i dawał dobre rady. Wyjątkowym tekstem jest traktat *De fide*, który jest wyznaniem wiary św. Ambrożego i wykładem ortodoksyjnej nauki zdefiniowanej na soborze w Nicei. Kwestie dotyczące spraw wiary przed Ambrożym podejmowali niemalże wszyscy autorzy pierwszych wieków chrześcijaństwa. W tej monografii zwrócono uwagę na nauczanie Klemensa Aleksandryjskiego, Orygenesusa, św. Hilarego z Poitiers, św. Cyryla Jerozolimskiego oraz św. Bazylego Wielkiego, których pisma bezspornie znał św. Ambroży.

W II rozdziale pt. *Pojęcie wiary* czytelnik może dowiedzieć się, że wiara jest istotnym elementem życia, co potwierdzają ci, którzy doświadczyli Boga i jego dzieł w swoim życiu. Mediolańczyk zwraca uwagę, że wiara jest łaską, którą otrzymują wierzący. Taką łaskę otrzymał Abraham, który jest często nazywany ojcem wiary we wszystkich trzech wielkich religiach monoteistycznych. Odkrycie wiary jest tym co zobowiązuje do przekazywania jej innym. Ambroży podaje konkretne cechy jakie posiada wiara. Są nimi: szczerłość i autentyczność, ortodoksyjność, stałość, roztropność, pokora, waleczność. Dlatego też, jak pisze Mediolańczyk, jedynym i autentycznym źródłem wiary jest Bóg, który pozwala poznać się człowiekowi na kartach Starego i Nowego Testamentu – księdze ofiarowanej przez Niego samego. Bóg działa poprzez całą historię ludzkości i w życiu każdego człowieka. Chrześcijanin przykład wiary może czerpać ze wzoru świętych, którzy przelali swoją krew w obronie Prawdy a potwierdzeniem są cuda, które czynią po śmierci. Innym źródłem z którego człowiek może czerpać przykłady dla swojego życia są Apostołowie jak i również biskupi, którzy zostali ustanowieni dla umacniania wiary powierzonej sobie owczarni.

Św. Ambroży, zwraca uwagę, że człowiek nieustannie powinien szukać wiary, nie może stać w miejscu. Dlatego też ten, kto stawia pytania o wiarę i prawdy w niej zawarte, zdaniem Mediolańczyka pogłębia ją i pielęgnuje. O tym mówi III rozdział zatytułowany *Rozwój wiary*. Człowiek może odnaleźć wiarę na drodze moralności i mistyki. Troska o wiarę to ciągła walka z wszelkimi przeciwnościami, które dotyczą duszy człowieka. Autor nasz przypomina, że Bóg nie zostawia człowieka w tej walce samego, ale daje mu pomoc przede wszystkim w postaci Pisma świętego. Chrześcijanin, żeby wytrwać w wierze, musi być w ciągłej łączności z Bogiem i nie ma różnicy czy poznanie i doświadczenie Boga nastąpiło w młodości, czy w wieku dojrzałym, choć młodzi są bardziej narażeni na niebezpieczeństwa jej utraty bądź co najmniej osłabienia. Dzięki zjednoczeniu z Bogiem może osiągnąć wyżyny świętości, jednak powinien uważać na to wszystko co zagraża wierze.

Bóg nie pozostawia człowieka z jego wiarą ale ciągle jest przy nim obecny. Daje On człowiekowi konkretne środki, które wspomagają jego wiarę. Dla św. Ambrożego to przede wszystkim sakramenty oraz Kościół i jego ludzie. Świadkowie wiary pokazują swoim życiem jak chrześcijanie powinni postępować aby osiągnąć zbawienie. Wśród tych autorytetów wiary Mediolańczyk ukazuje w sposób szczególny Maryję, Matkę Jezusa, która uwierzyła Bogu od samego początku i przez całe życie nigdy nie zwątpiła nawet w najtrudniejszych momentach, poczynając od Zwiastowania aż do śmierci swojego Syna na krzyżu. Innymi wzorami, z których można czerpać przykład to Apostołowie i męczennicy, którzy nie bali się nawet śmierci i nie utracili wiary. Św. Ambroży przypomina, że żyjący biskupi czy też prezbiterzy również są ustanowieni po to aby utwierdzać wiernych. To umacnianie odbywa się poprzez sobory jak i zwyczajne nauczanie Pasterzy. Ostatnim środkiem, który wspomaga wiarę, a jaki wymienia Mediolańczyk to jej wyznawanie poprzez takie formy jak: wspólna modlitwa, śpiew, modlitwa prywatna.

Wiara w życiu człowieka jest piękny Bożym darem, któremu ciągle zagrażają różnego rodzaju niebezpieczeństwa. Jak naucza św. Ambroży pierwszym z nich jest grzech. Ostrzega przed wszystkimi kontaktami ze światem pogańskim, a szczególnie uwrażliwia na niebezpieczeństwo jakie może pojawić się w momencie zawarcia

małżeństwa z poganinem. Kolejne zagrożenie dla wiary Mediolańczyk widzi w herezji, która dzieli Kościół. Największe jednak, jego zdaniem, pojawia się ze strony biskupów, którzy przestali być wierni Kościołowi i jego nauczaniu.

W IV rozdziale starano się ukazać wpływ wiary na życie chrześcijanina. Wiara jest tym, dzięki czemu uzyskuje on mądrość oraz ma konkretny cel w swoim życiu – zbawienie. Każdy, kto otrzymał mandat zaufania od społeczeństwa, dzierży jakąkolwiek władzę dzięki wierze wie jak postępować i w każdej swojej decyzji jest rozważny i sprawiedliwy.

Należy zaznaczyć, że wiara w życiu chrześcijanina jest jednym z najistotniejszych elementów. Wśród cnót teologicznych jej rola jest nadrzędna i jest motorem, który pomaga w ich zdobywaniu. W nauczaniu Ambrożego wyraźnie widać jak wszystkie trzy cnoty wzajemnie się przenikają i jednocześnie uzupełniają w poznaniu Boga. Mediolańczyk szczególną uwagę zwraca na relację wiary i miłości. Dla niego wiara jest tym co usposabia człowieka do miłości. Ta relacja jest zamienna: kto wierzy kocha, kto miłuje ten wierzy. Dzięki miłości człowiek wierzy bardziej i dzięki niej nie popełnia grzechów.

Bóg błogosławi człowiekowi wierzącemu jeśli autentycznie wyznaje swoją wiarę udziela łaski doświadczenia jej owoców zarówno w życiu duchowym, jak i doczesnym. Dzięki wierze człowiek jednoczy się z Bogiem. Św. Ambroży pisze o bliskiej, wręcz intymnej bliskości. Określa również wiarę jako pokarm dla duszy dzięki któremu człowiek poprzez trzy stopnie może doświadczyć Boga: zbliżyć się do Chrystusa, upodobnić się do Niego i poznać Go. Daje możliwość poznania osobowego, żywego Chrystusa. Dzięki niej człowiek otrzymuje wieczne dziedzictwo i bramy raju stoją przed nim otworem, aby ostatecznie otrzymać życie wieczne. Ta droga nie koniecznie musi być łatwa i przyjemna, Bóg może czasami człowieka doświadczyć cierpieniem i chorobą aby ten doszedł do Niego.

Wiara daje również prawdziwą wolność i dzięki temu wszystkie Boże nakazy są łatwe do przyjęcia. Wiara pozwala chrześcijaninowi rozpoznać największego wroga człowieka – szatana oraz wszelkie jego podstępny wymierzone w istotę ludzką w celu

jej zniszczenia. Daje jednak ona moc pokonania złego ducha, dodaje siły. Jeśli człowiek zaufa to z Bożą pomocą jest zdolny uczynić wiele. Wiara współczesnych jest identyczna z wiarą poprzedników na drodze do Bożego Królestwa.

Wiara ma moc jednoczenia ludzi. Kiedy wspólnie jest wyznawana to wtedy wierzący odczuwają poczucie jedności, która daje ogromną siłę. Wiara jest tym co nadaje sens życiu. Konkretnymi jej darami są przede wszystkim mądrość i roztropność. Dla Mediolańczyka ściśle jest złączona z rozumem, ponieważ ta spójność pomaga w codziennym podejmowaniu decyzji – tych małych jak i wielkich.

Dzięki wierze lokalne Kościoły, choć są od siebie oddalone czasami tysiącami kilometrów, tworzą jedną wspólnotę wierzących w tego samego Boga. Gwarantem tej jedności jest synod. Św. Ambroży przypomina, że bez wiary w życiu politycznym i społecznym można zbłądzić i wyrządzić innym ludziom wiele zła. Wyraźnie poucza, że tych dwóch rzeczywistości nie można od siebie oddzielać. Wiara pozwala kształtować człowiekowi jego sumienie a co w konsekwencji również przynosi pozytywne owoce duchowe i materialne.

Według Mediolańczyka wielu ludzi bogatych wszelkie swoje dobra ziemskie zawdzięcza wierze w Boga. Wszelkie Boże błogosławieństwo w bogatych zbiorach, plonach to dzięki zaufaniu Panu Bogu. Podobnie jest w prowadzonych wojnach przeciwko wrogowi, jeśli dowódca wierzy, to dzięki jego ufności armia jest zdolna pokonać nawet najliczniejszego przeciwnika. Św. Ambroży przypomina tu też o możliwości pokonania największego wroga człowieka.

Kolejną ważną rzeczą jest przeżywanie świąt opartych na autentycznej wierze w to co one wyrażają. Jeżeli chrześcijanin tak nie czyni to, jak poucza Mediolańczyk, to liturgia staje się tylko nic nie znaczącą czynnością, taką sama jak rytuały pogańskie.

Nauczanie Ambrozego zachęca człowieka do kroczenia drogami wiary, szukania jej i pogłębiania, czerpania z Pisma świętego i nauczania Kościoła. Mediolańczyk pokazuje, że wiara jest czymś żywym o co należy się troszczyć.

